

Jeremia 16

1 Het woord van de HEERE kwam tot mij:

2 U mag u geen vrouw nemen en in deze plaats geen zonen en dochters hebben,

3 want zo zegt de HEERE over de zonen en over de dochters die in deze plaats geboren worden, en over hun moeders die hen baren, en over hun vaders die hen verwekken in dit land:

4 Zij zullen sterven aan dodelijke ziekten, er zal over hen geen rouw bedreven worden en zij zullen niet begraven worden, maar tot mest op de aardbodem zijn. Zij zullen door het zwaard en door de honger omkomen, en hun dode lichamen zullen tot voedsel zijn voor de vogels in de lucht en voor de dieren op de aarde.

5 Want zo zegt de HEERE: U mag het huis van hem die een rouwmaaltijd houdt, niet binnengaan. U mag er niet heen gaan om rouw te bedrijven en u mag hun geen medeleven betuigen, want Ik heb van dit volk – spreekt de HEERE – Mijn vrede, de goedertierenheid en de barmhartigheid weggenomen.

6 Groten en kleinen zullen sterven in dit land. Zij zullen niet begraven worden. Er zal over hen geen rouw bedreven worden, men zal het lichaam niet kerven of zich voor hen kaal maken.

7 Ook zal men geen brood voor hen breken vanwege de rouw, om iemand te troosten over een gestorvene, en men zal hun niet te drinken geven uit de troostbeker vanwege iemands vader of vanwege iemands moeder.

8 Een huis waar een feestmaal gehouden wordt, mag u niet binnengaan om bij hen aan te zitten, om te eten en te drinken.

9 Want zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Zie, uit deze plaats doe Ik voor uw ogen en in uw dagen ophouden de stem van de vreugde en de stem van de blijdschap, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid.

10 Maar het zal gebeuren wanneer u dit volk al deze woorden aanzegt, dat zij tegen u zullen zeggen: Waarom heeft de HEERE heel dit grote onheil over ons uitgesproken, wat is onze ongerechtigheid en wat is onze zonde waarmee wij tegen de HEERE, onze God, gezondigd hebben?

11 Dan zult u tegen hen zeggen: Omdat uw vadersen Mij hebben verlaten, spreekt de HEERE, en andere goden achterna zijn gegaan en die hebben gediend en zich voor hen hebben gebogen. Mij echter hebben zij verlaten en zij hebben Mijn wet niet in acht genomen.

12 Wat u betreft, u hebt meer kwaad gedaan dan uw vadersen, want zie, ieder van u gaat zijn eigen verharde, boosaardige hart achterna door niet naar Mij te luisteren.

13 Daarom zal Ik u uit dit land wegwerpen naar een land dat u niet gekend hebt, u evenmin als uw vadersen. Daar zult u dan dag en nacht andere goden dienen, omdat Ik u geen genade zal bewijzen.

14 Daarom, zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat er niet meer gezegd zal worden: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land Egypte geleid heeft,

15 maar: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land in het noorden en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had, geleid heeft. Ik zal hen terugbrengen in hun land, dat Ik hun vadersen gegeven heb.

16 Zie, Ik ga boden tot vele vissers zenden, spreekt de HEERE, dat zij hen moeten opvissen. En daarna zend Ik boden tot vele jagers, dat die hen moeten opjagen van elke berg en van elke heuvel, en uit de kloven van de rotsen.

17 Want Mijn ogen zijn gevestigd op al hun wegen. Ze zijn voor Mijn aangezicht niet verborgen en hun ongerechtigheid kan zich niet voor Mijn ogen verhullen.

18 Ik zal eerst hun ongerechtigheid en hun zonde dubbel vergelden, omdat zij Mijn land ontheiligd

hebben: zij hebben Mijn eigendom met de dode lichamen van hun afschuwelijke afgoden en hun gruweldaden vervuld.

19 HEERE, mijn kracht en mijn burcht, mijn toevlucht op de dag van de benauwdheid, tot U zullen de heidenvolken komen van de einden der aarde, en zeggen: Onze vaders hebben enkel leugen in erfelijk bezit gekregen, en nietige dingen, niets ervan is van nut.

20 Zou een mens zich goden maken? Dat zijn toch geen goden!

21 Daarom, zie, Ik doe hen erkennen, deze keer doe Ik hen Mijn hand en Mijn macht erkennen. Dan zullen zij weten dat Mijn Naam HEERE is.

Eenzaam en ook alleen.

In ons land bestaat een duidelijke scheiding tussen staat en kerk. Hoewel het een werkbare situatie oplevert, heeft het tegelijkertijd iets dubbels. Als gelovige behoor je tot twee werelden, die nogal van elkaar verschillen. Je bent collega of buur of je zit namens deze of gene in het bestuur van de voetbalclub bijvoorbeeld. Je doet volop mee. Het zal de meeste mensen niet eens opvallen dat je je misschien niet altijd senang voelt. In feite behoor je immers ook tot de andere wereld, die van God en de kerk. Soms voelt het als een spagaat, zover loopt het ene leven weg bij het andere. Ook voelen we de kritische blik van de Bijbel. *Maar u hebt Christus zo niet leren kennen*, zegt de apostel in Efeziërs 4:20. Die woorden van Paulus missen hun uitwerking niet. Je bent erbij, maar toch ook niet helemaal. Wij zijn *'In de wereld, maar niet van de wereld'*. Dit werd een gevleugeld woord. Op zich gaat dat prima. Zeker in de tijd toen de kerk zijn stempel nog zette op de samenleving. Nu de kerk zich terugtrekt uit de maatschappij – als het water van het strand bij eb – verandert dat. De kerk is altijd wat vriendelijker geweest voor de niet-gelovige dan andersom. Begrijpelijk ook wel misschien, omdat de niet-gelovige nog niet zolang geleden vrij massaal afscheid nam van God. Hij/zij is druk doende uit de oude jas van kerk en geloof te kruipen, zoals een slang zich van zijn oude huid ontdoet. Hij moet er niets meer van hebben. Geloof en kerk heeft afgedaan.

De kerk trekt zich terug uit de maatschappij zoals het water van het strand bij eb.

Het is niet goed of het deugt niet.

Voor Jeremia ligt het echter allemaal nog een slag lastiger. Er was geen onderscheid staat/kerk in die tijd. Juda en Jeruzalem dat is de staat én de kerk ineen. Het is zijn eigen volk. Het zijn z'n bloedeigen broeders en zusters. Hij moet het lastig gehad hebben. Altijd al. Jeremia was niet – wat men noemt – een 'mensen-mens'. In het vorige hoofdstuk schrijft hij hoe dat komt. Jeremia 15:17 *Ik heb niet gezeten in een kring van spotters, of sprong daar op van vreugde. Vanwege Uw hand zat ik alleen, want U hebt mij met gramschap vervuld.* Hij voelde zich gewoon niet thuis onder zijn eigen volksgenoten. Dat moeten er meer gehad hebben. Wie in die tijd dicht bij God stond raakte vervreemd van zijn omgeving. Dat ging al een hele tijd zo. Het werd nog een graadje erger toen Jeremia ging praten. Kijk, voor ons is Jeremia de woordvoerder van God. Maar dat was in die tijd totaal niet duidelijk. Men moet hem een grote negatieveling gevonden hebben. Het was niet goed of het deugde niet. Die man had nou nooit eens een goed woord over voor wat er om hem heen gebeurde. Hij kon alleen maar praten over het oordeel, over straf en over zonde. Je had in die tijd wel andere profeten. Daar had je tenminste wat aan. Die zagen perspectief. Die bleven door alles heen vertrouwen dat het wel goed zou komen. Die zagen zelfs grote dingen gebeuren in de nabije toekomst. God zou Zich van een kant laten zien, daar zouden de mensen van opkijken. God zou Assur van de kaart vegen en zijn volk terughalen uit het noorden. Maar met die Jeremia was geen land te bezeilen. Hij moet zichzelf behoorlijk onmogelijk hebben gemaakt. Als hij naast de mensen – bij wijze van spreken – de kerkbank in schoof waren er niet veel die spontaan met hem een gesprek aangingen. Men schoof nog wat dichter naar elkaar toe en wat verder van Jeremia af. Met de kennis van toen beschouwde men hem gewoon als een ordinaire zwartkijker. Het heeft heel lang geduurd voordat Jeremia werd erkend als profeet. Toen was die man allang dood en begraven. Hij kreeg erkenning toen – na zeventig jaar ballingschap in Babel – het volk Israël de kans kreeg om terug te keren naar het land van herkomst. Dat had de HEERE inderdaad bij monde van zijn profeet Jeremia toegezegd. Een profeet zoals Daniël keek bij wijze van spreken op de kalender en toen hij tot de constatering kwam – dat *de zeventig jaar van Jeremia* nu wel voorbij waren – begon hij tot God te bidden. Daniël 9:2 *In het eerste jaar van zijn regering, merkte ik, Daniël, in de boeken het aantal jaren op waarover het woord van de HEERE tot de profeet Jeremia gekomen was: zeventig jaar zouden na de verwoesting van Jeruzalem voorbij moeten gaan.* Na die tijd is die man Jeremia gezaghebbend geworden. Toen alles was gelopen zoals God via Jeremia had voorzien. Met de kennis van toen keken de mensen heel anders tegen die man aan. Daarvóór was dat volstrekt anders. Jeremia was niet echt een huwelijkskandidaat voor iemands dochter. Hijzelf taalde er ook niet naar. Het paste gewoon niet bij hem. Het was geen gemeenschapsmens. IJskonijn.

De profeet Jeremia kon alleen maar praten over het oordeel, over straf, over zonde.

Hun persoonlijk leven stond in dienst van de boodschap.

Hoewel Jeremia tot op dat moment – om misschien wel voor de hand liggende redenen – ongetrouwd gebleven was, lijkt de HEERE God het tot een serieuze issue te maken. Het spreekt elkaar niet tegen. God kan van iets – het lot van een mens – iets maken wat hem of haar op een bijzondere manier van Godswege stempelt. Zonder dat het specifiek over hen gaat, werpt dit hoofdstuk een bijzonder licht op mensen die ongehuwd zijn gebleven of zonder kinderen. Dit is een groot gemis waarmee sommige mensen hun leven lang worstelen. Tegelijkertijd zullen die mensen om zich heen kijken en weten dat het huwelijk en het hebben van kinderen ook niet alles is. Het is waar: het hebben van een partner en kinderen betekent vaak momenten van groot geluk en dan hebben we het niet alleen over de trouwdag of de geboorte van een kind. Het hebben van een partner of kinderen kan een mens – op het moment van ziekte of overlijden – ook een groot en soms bijna ontroostbaar verdriet geven. Voor dat verdriet lijkt God Zijn dienaar te willen sparen. God wil niet dat Jeremia trouwt en kinderen krijgt, want het zal met zijn gehuwde leeftijdsgenoten bijzonder slecht aflopen. Het feit dat ze *man* en *vader* zijn zal hun lot alleen maar verzwaren. Die mensen zullen de handen vol hebben om het verdriet te verwerken. Hun partner en kinderen zullen door een ernstige ziekte of door geweld of door de honger van hen worden afgenomen. Jeremia 16:1-4 *Het woord van de HEERE kwam tot mij: U mag u geen vrouw nemen en in deze plaats geen zonen en dochters hebben, want zo zegt de HEERE over de zonen en over de dochters die in deze plaats geboren worden, en over hun moeders die hen baren, en over hun vaders die hen verwekken in dit land: Zij zullen sterven aan dodelijke ziekten, er zal over hen geen rouw bedreven worden en zij zullen niet begraven worden, maar tot mest op de aardbodem zijn. Zij zullen door het zwaard en door de honger omkomen, en hun dode lichamen zullen tot voedsel zijn voor de vogels in de lucht en voor de dieren op de aarde.* De ballingschap zal een rampzalige tijd zijn waaraan niemand zich kan onttrekken. Is het niet een ernstige ziekte dan wel het zwaard. Is het niet het zwaard dan zal de honger in de stad iemand het leven benemen. De mensen maken geen schijn van kans. Hoever was men nog verwijderd van de ballingschap die in 586 v Chr. zijn definitieve beslag zou krijgen? Tien, twintig, dertig jaar op zijn hoogst. De ramp zou zich binnen het leven van de toenmalige generatie voltrekken. Was Jeremia de enige die dit te weten kwam van God? Nee, Jeremia gaf deze boodschap door. Iedereen kon het weten. Ook werd de definitieve ballingschap in 586 v Chr. voorafgegaan door twee andere belegeringen van Jeruzalem in 605 v Chr. en 597 v Chr. Het zat er gewoon aan te komen. Het werd steeds meer onvermijdelijk en het raakte iedereen. Het was wel een persoonlijke boodschap maar de persoon van Jeremia stond in dienst van de boodschap. Zijn ongehuwd zijn en het feit dat hij geen kinderen had was feitelijk een symbolische handeling. Zoals Hosea 1:2 die met een hoer moest trouwen ook een levende boodschap was en Jesaja 8:3 die zijn kinderen veelbetekenende namen gaf. Hun persoonlijk leven stond in dienst van de boodschap.

Het persoonlijke leven van de profeet staat in dienst van de boodschap.

God kan van iets kwaads iets goeds maken.

– Doodgaan aan een ernstige ziekte of omkomen door geweld of door de honger – Wij vinden dit hard en het is ook hard. Maar is het bij ons zo anders? Wat vindt u van de Heere Jezus die aan een kruis gespijkerd werd. Hij die het oordeel van God droeg voor de hele wereld, onderging dat oordeel ook met alles er op en eraan. Spijkers dwars door de pols en door de enkels. En daar met je volle gewicht aan hangen. En wat misschien nog erger was: de Godverlatenheid. Niet alleen de mensen deden Hem dit aan maar God greep ook niet in. ‘Maar, zeggen wij erbij, op deze wijze heeft Jezus wel het rechtvaardige oordeel van God over deze wereld afgewend van ieder mens die gelooft. Dat is waar, maar hard is het wel. God heeft Zijn Zoon zeker niet *gespaard*. Romeinen 8:32 *Hoe zal Hij, Die zelfs Zijn eigen Zoon niet gespaard maar voor ons allen overgegeven heeft, ons ook met Hem niet alle dingen schenken?* U mag het allemaal erg hard vinden. Maar is het bij ons zo anders? Paulus, hoe vaak heeft die man niet in de gevangenis gezeten? Ze hebben hem op een gegeven moment gestenigd. Zelf dacht hij op dat moment dat zijn laatste uur geslagen had. Hoe voelt dat denkt u: stenen tegen je rug en je schouder en je borst en je hoofd. Een woedende menigte die je eerst stenigen en je vervolgens voor dood laten liggen. ‘Maar – zeggen wij erbij – het heeft Paulus ook weer geholpen.’ Geholpen? Jazeker. Tenminste dat vindt hijzelf. Hij zegt: ‘Wij waren ten dode opgeschreven zodat we ons vertrouwen zouden zetten – niet op onszelf – maar op God Die doden opwekt.’ Zo iets zegt Paulus. Als hij dat zelf nou zo positief ziet, moeten wij er dan zo dramatisch over doen? 2 Korintiërs 1:8-11 *Want wij willen niet, broeders, dat u geen weet hebt van onze verdrukking, die ons in Asia overkomen is: dat wij het uitermate zwaar te verduren hebben gekregen, boven ons vermogen, zodat wij zelfs aan ons leven wanhoopten. Ja, wij hadden voor ons eigen besef het doodvonnis zelf al ontvangen, opdat wij niet op onszelf zouden vertrouwen, maar op God, Die de doden opwekt. Hij heeft ons uit zo'n groot doodsgevaar verlost, en Hij verlost ons nog. Op Hem hebben wij de hoop gevestigd dat Hij ons ook verder verlossen zal.* God kan met iets wat heel moeilijk en zwaar is – wat onze kracht te boven gaat – iets goeds doen. De duivel begint meteen te roepen ‘dat God niet bestaat’ en ‘dat God dit zijn kinderen aandoet’ en ‘dat je zo’n God toch niet moet willen’, maar wij als Gods kinderen weten wel beter. Wij hebben als Verlosser Christus, de gestorven en opgestane Heer. Door Zijn sterven wist Christus voor ons opstanding en eeuwig leven te verwerven. Dat werpt toch weer een heel ander licht op de harde en wrede realiteit van het kruis. Als iedereen *ach en wee* roept denken wij: ‘Eens kijken wat God hier positief mee doet.’ Of denkt u dat het met u als kind van God altijd beter gaat, makkelijker?

De gekruisigde Christus

Lijden is niet verkeerd voor een gelovig mens, integendeel.

Petrus had het heel moeilijk met het lijden. Dat is waarschijnlijk niet nieuw voor u. Toen Jezus vertelde dat Hij moest lijden en sterven, haakte Petrus af. Marcus 8:31,32 *En Hij begon hun te onderwijzen dat de Zoon des mensen veel moest lijden en verworpen worden door de oudsten en overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en na drie dagen opstaan. En dit woord sprak Hij vrijuit. En Petrus nam Hem apart en begon Hem te bestraffen.* Trouwens de andere discipelen waren geen haar beter. Niemand reageerde op een gegeven moment nog als Jezus er weer over begon. De Heere Jezus begon driemaal over Zijn lijden en sterven. U kent die woorden wel. Ze zijn net voorbijgekomen: *de Zoon des Mensen zal overgeleverd worden in de handen van mensen en gedood worden enz.* ‘Driemaal is scheepsrecht’, zeggen wij. Petrus struikelde over dat lijden en sterven van de Heere Jezus. Hij zou dat persoonlijk voorkomen. Nou ja, dat viel allemaal een beetje tegen. Petrus maakte het eerder nog beroerder. Lucas 22:31-34 Daar komt nog iets bij, Wat Petrus blijkbaar volstrekt ontging, was dat Jezus het ook al had over de opstanding. Jezus moest sterven om de dood te overwinnen. Letterlijk zegt Jezus zoiets als ‘dat Hij overgeleverd wordt in de handen van de mensen en dat die hem zullen doden en dat Hij na drie dagen zal opstaan.’ Jezus zegt met zoveel woorden: ‘Je moet niet alleen letten op de dood aan het kruis, maar ook op – waar dat goed voor is, namelijk – de opstanding en het leven. Jezus moest sterven om voor ons het leven te verwerven, begrijpt u? Goed, Petrus is dat gelukkig gaandeweg ook gaan begrijpen en wat zie je? In zijn brieven heeft Petrus het zeker tot vijfmaal toe over het lijden en waar dat goed voor is. Dat zou je niet verwachten maar op het punt waar Petrus’ vragen liggen, heeft hij ook antwoorden gekregen. Laten we Petrus’ leermomenten nalopen:

Petrus’ leermomenten met betrekking tot het lijden.

1. Beproevingen zuiveren het kostbare geloof.
1 Petrus 1:6,7 *Daarin verheugt u zich, ook al wordt u nu voor een korte tijd – als het nodig is – bedroefd door allerlei verzoeken, opdat de beproeving van uw geloof – die van groter waarde is dan die van goud, dat vergaat en door het vuur beproefd wordt – mag blijken te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, bij de openbaring van Jezus Christus.*
2. Moeilijke dingen doormaken – terwijl u goede bezig bent – is een teken van Gods genade.
1 Petrus 2:20,21 *Want wat voor roem is er als u het geduldig verdraagt wanneer u zondigt en daarvoor slagen ontvangt? Maar als u het geduldig verdraagt wanneer u goeddoet en daarvoor lijdt, is dat genade bij God. Want hiertoe bent u geroepen, omdat ook Christus voor ons geleden heeft; Hij laat ons zo een voorbeeld na, opdat u Zijn voetsporen zou navolgen.*
3. Wie het leven liefheeft en gelukkig wil zijn, moet kwaad met goed beantwoorden.
1 Petrus 3:9-12 *Vergeld geen kwaad met kwaad of laster met laster, maar zegen daarentegen, omdat u weet dat u daartoe geroepen bent, opdat u zegen zult beërven. Want wie het leven wil liefhebben en goede dagen zien, die moet zijn tong weerhouden van het kwaad, en zijn lippen van het spreken van bedrog; die moet zich afkeren van het kwaad en het goede doen; die moet vrede zoeken en die najagen. Want de ogen van de Heere rusten op de rechtvaardigen, en Zijn oren zijn gericht op hun gebed; maar het aangezicht van de Heere is tegen hen die kwaad doen.*
4. Als u lijdt omwille van de gerechtigheid, dan bent u gelukkig te prijzen.
1 Petrus 3:13-14 *En wie is het die u kwaad zal doen, als u navolgers bent van het goede?*

Maar als u ook zou moeten lijden vanwege de gerechtigheid, dan bent u zalig. En wees niet bevreesd zoals zij bevreesd zijn, laat u niet in verwarring brengen.

5. Als het slecht met u gaat zullen mensen eerder vragen 'Hoe houdt u dit vol?'. Het stelt u in de gelegenheid van uw geloof te getuigen.
1 Petrus 3:15 *Maar heilig God, de Heere, in uw hart; en wees altijd bereid tot verantwoording aan ieder die u rekenschap vraagt van de hoop die in u is, met zachtmoedigheid en ontzag.*
6. Het is beter te lijden, indien God dat wil, omdat men goed doet dan omdat men kwaad doet. U hebt dan wel iets van Christus.
1 Petrus 3:17,18 *Want het is beter te lijden – als God dat wil – terwijl u goeddoet dan terwijl u kwaad doet. Want ook Christus heeft eenmaal voor de zonden geleden, Hij, Die rechtvaardig was, voor onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen. Hij is wel ter dood gebracht in het vlees, maar levend gemaakt door de Geest,*
7. Wie in zijn aardse leven lijden doormaakt, wil – als God het geeft – alleen nog maar naar de wil van God leven.
1 Petrus 4:1-3 *Welnu, omdat Christus voor ons in het vlees geleden heeft, moet ook u zich wapenen met dezelfde gedachte: wie in het vlees geleden heeft, is opgehouden met het dienen van de zonde, om nu, in de tijd die ons nog overblijft in het vlees, niet meer naar de begeerten van mensen, maar naar de wil van God te leven. Want wij hebben de voorgaande tijd van ons leven lang genoeg de wil van de heidenen gedaan en gewandeld in uitingen van losbandigheid, begeerten, dronkenschap, zwelgpactijen, drinkgelagen en allerlei walgelijke afgoderij.*
8. Hoe meer u deel hebt aan Christus' lijden, des te meer moet u zich verheugen.
1 Petrus 4:12-16 *Geliefden, laat de hitte van de verdrukking onder u, die tot uw beproeving dient, u niet bevreemden, alsof u iets vreemds overkwam. Maar verblijd u naar de mate waarin u gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, opdat u zich ook in de openbaring van Zijn heerlijkheid mag verblijden en verheugen. Als u smaad wordt aangedaan om de Naam van Christus, dan bent u zalig, want de Geest van de heerlijkheid en van God rust op u. Wat hen betreft wordt Hij wel gelasterd, maar wat u betreft wordt Hij verheerlijkt. Maar laat niemand van u lijden als een moordenaar of dief, of kwaaddoener, of als iemand die zich met de zaken van iemand anders bemoeit. Als iemand echter als christen lijdt, laat hij zich daarvoor niet schamen, maar God in dit opzicht verheerlijken.*
9. Het oordeel begint bij Gods eigen mensen.
1 Petrus 4:17-19 *Want nu is het de tijd dat het oordeel begint bij het huis van God; en als het eerst bij ons begint, wat zal het einde zijn van hen die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn? En als de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en de zondaar verschijnen? Daarom, laten ook zij die lijden naar de wil van God, hun zielen aan Hem, als de getrouwe Schepper, toevertrouwen in het doen van het goede.*
10. Al moet u nog korte tijd lijden, hoop op God dan zal Hij zal u sterk en krachtig maken.
1 Petrus 5:8-11 *Wees nuchter en waakzaam; want uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, op zoek naar wie hij zou kunnen verslinden. Bied weerstand aan hem, vast in het geloof, in de wetenschap dat hetzelfde lijden ook aan al uw broeders in de wereld opgelegd wordt. De God nu van alle genade, Die ons geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, Hij Zelf moge u – na een korte tijd van lijden – toerusten, bevestigen, versterken en funderen. Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.*

Het zijn geen vijf leermomenten voor Petrus, maar het zijn er iets meer geworden, tien. Zo negatief Petrus eerder dacht over het lijden, zoveel goeds ziet hij er later uit voortkomen. Die man schijnt – volgens de verhalen – zelf ook gekruisigd te zijn. Hij wilde – volgens diezelfde traditie – niet net als Christus gekruisigd worden. Dat zou teveel eer zijn. Hij wilde dat ze hem op de kop hingen. We hoeven als gelovigen geen held te zijn, maar kunnen proberen altijd het goede te zien in het kwade; het leven in de dood. Die nieuwe manier van kijken wil de Heere Jezus ons leren. Dankzij de Heere Jezus wordt het kwaad omgekeerd in het goede en de dood naar het leven; voor de gelovigen tenminste. *Het oordeel* wordt dankzij de Heere *vrijspraak* voor ieder mens die gelooft en zich aan Gods geboden houdt. Laat een ding duidelijk worden, ook voor ons is de dood – die in de gestalte van ziekte of tegenslag of echte dood op ons pad komt – iets wat omgezet kan/moet worden in leven. Het voorbeeld van Paulus – zie boven – kennen we inmiddels. Met de dreiging van de dood wordt een diep verschil beleefd tussen de blijvende zaken en de dingen die voorbijgaan. Bij de dood heb je niet veel aan geld of aan een goede positie of machtige vrienden of noem maar op. Paulus is een kampioen in het omzetten van slechte zaken in iets positief. De kernzin in dit opzicht bij Paulus is Romeinen 8:28 *En wij weten dat voor hen die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, voor hen namelijk die overeenkomstig Zijn voornemen geroepen zijn.* Dit is werkelijk een bemoediging voor allen die geloven, zeker als we ons realiseren dat alles wat de uitverkorenen overkomt – door Gods genade – in dienst staat van onze redding.

.... opdat wij niet op onszelf zouden vertrouwen, maar op God, Die de doden opwekt.

Sterven en opstaan

Wij moeten sterven, willen we leven voor God. Volgens Paulus heeft de heilige Doop – in Bijbelse tijden voltrokken door onderdompeling – een diepe symboliek. Romeinen 6:3-5 *Of weet u niet dat wij allen die in Christus Jezus gedoopt zijn, in Zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat evenals Christus uit de doden is opgewekt tot de heerlijkheid van de Vader, zo ook wij in een nieuw leven zouden wandelen. Want als wij met Hem één plant zijn geworden, gelijkgemaakt aan Hem in Zijn dood, dan zullen wij ook aan Hem gelijk zijn in Zijn opstanding.* De heilige Doop is symbolisch, maar niet alleen in de zin van een levensles. De Doop is niet alleen symbolisch in de zin van *zoals*. *Zoals* een mens door de Doop in de dood van Christus ondergedompeld wordt, *zo* zal hij met Christus opstaan tot een nieuw leven. De heilige Doop is in zijn symboliek ook *zo zeker als*. *Zo zeker als* wij delen in zijn dood, *zo zeker* zullen wij ook delen in zijn opstanding. Door de Doop in Christus' Naam komt ons leven te staan in het teken van het sterven en de opstanding van Christus. Wij moeten met Hem sterven, willen wij ook met Hem opstaan en leven. Dit moeten wij dus niet alleen symbolisch nemen maar ook realistisch. Concrete zaken als ziekte,

dreiging van de dood, tegenslag, werkloosheid – en noem maar op – zijn even zo vele gebeurtenissen waar wij door heen moeten om iets beters te ontvangen.

De christelijke doop

Van gevangen in de wet en de zonde naar een leven door de Geest.

In Romeinen 7 komen we dit realisme tegen. Alleen wie sterft komt los van de schijnbaar onverbreekelijke band tussen de wet en de zonde. Ziekte en tegenslag kunnen een mens een machteloos gevoel geven. Die dingen leggen onze zwakheid bloot. Zo brengt ook *de wet* onze zwakheid aan het licht. Wij kunnen *de wet* niet zelf vervullen. Wij moeten sterven aan onze inzet en ons geloof in onszelf in dat opzicht. We zullen daardoor hopelijk leren ons vertrouwen meer en meer op God te stellen, Die door de kracht van de Heilige Geest samen met ons een begin kan maken met het nieuwe leven. Romeinen 7:18-25 *Want ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, niets goeds woont. Immers, het willen is er bij mij wel, maar het goede teweegbrengen, dat vind ik niet. Want het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik. Als ik nu dat doe wat ik niet wil, breng ik dat niet meer teweeg, maar de zonde die in mij woont. Ik ontdek dus deze wet in mij: dat, als ik het goede wil doen, het kwade dicht bij mij ligt. Want naar de innerlijke mens verheug ik mij in de wet van God. Maar in mijn leden zie ik een andere wet, die tegen de wet van mijn verstand strijd voert en mij tot gevangene maakt van de wet van de zonde, die in mijn leden is. Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood? Ik dank God, door Jezus Christus, onze Heere. Wie sterft aan zichzelf – aan zijn eigen mogelijkheden en prestaties – kan tot het inzicht komen dat hij het bij een ander moet zoeken, bij de Ander, bij God. Wie inziet dat het hem zelf niet lukt – om de wet te volbrengen – kan dankzij Gods genade en kracht opstaan uit de dood en meer en meer gaan leven door de Geest en de kracht van Christus. Niemand kan de wet van God houden. Al doen we nog zo ons best. Het wordt er soms alleen maar erger van: we gaan juist doen wat we niet willen. Totdat we inzien en belijden dat we het zelf niet kunnen en God om hulp gaan roepen. Als we gestorven zijn aan onszelf – dwz. wat onze mogelijkheden betreft lijken op iemand die dood is – dan kan God en de Geest van het leven ons tot nieuw leven wekken en Gods wet volbrengen. Het is – nogmaals – geen eigen prestatie, maar genade en kracht van God waardoor we het goede kunnen doen. Romeinen 8:1-4 *Dus is er nu geen verdoemenis voor hen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest. Want de wet van de Geest van het leven in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet van de zonde en van de dood. Want wat voor de wet onmogelijk was, krachteloos als zij was door het vlees, dat heeft God gedaan: Hij heeft Zijn eigen Zoon gezonden in een gedaante gelijk aan het zondige vlees en dat omwille van de zonde, en de zonde veroordeeld in het vlees, opdat de rechtvaardige eis van de wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest.**

De wet

de Heilige Geest van God

Op het nippertje ontsnapt aan de dood; dat is iets wat God vaker gaat doen.

Wat *de wedergeboorte* betreft moeten wij door de dood naar het leven. ‘Het leven is niet anders dan een voortdurend sterven’, zeiden onze vaders reeds. Zij hadden misschien de neiging het negatieve aspect te benadrukken. Ze hadden ook kunnen zeggen: ‘Het voortdurende sterven waarmee dit leven gepaard gaat, voert ons meer en meer naar een nieuwe bestaansvorm als gelovige, namelijk een leven in Christus.’ Dat begint bij wijze van spreken al met de geboorte en de heilige Doop waardoor – zoals gezegd – ook ziekte en tegenslagen kunnen voor de gelovige positief uitwerken. Romeinen 8:28-30 *En wij weten dat voor hen die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, voor hen namelijk die overeenkomstig Zijn voornemen geroepen zijn. Want hen die Hij van tevoren gekend heeft, heeft Hij er ook van tevoren toe bestemd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zou zijn onder vele broeders. En hen die Hij er van tevoren toe bestemd heeft, die heeft Hij ook geroepen, en hen die Hij geroepen heeft, die heeft Hij ook gerechtvaardigd, en hen die Hij gerechtvaardigd heeft, die heeft Hij ook verheerlijkt.* Dit vers lijkt mogelijk een Bijbelse variant op ‘Don’t worry, Be Happy’ of het Cruijffiaanse ‘Elk nadeel heb z’n voordeel’, maar reikt in feit dieper omdat het de weg van bestemming – via roeping en rechtvaardiging – tot verheerlijking schetst. Het mag de gelovige bemoedigen dat God bij machte is om moeilijkheden om te zetten in zegening met het oog op het eeuwig leven. Vanuit die overtuiging mag een gelovig mens ook leven dat God uit het kwade het goede – met het oog op de eeuwigheid – weet te persen.

Verzen die helpen om over de ballingschap heen te kijken

Ook in Jeremia 16 staan een paar verzen die een heel andere kijk geven op een hoofdstuk dat op zichzelf riekt naar oordeel en dood en ellende. Jeremia 16:14,15 *maar: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land in het noorden en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had, geleid heeft. Ik zal hen terugbrengen in hun land, dat Ik hun vadersen gegeven heb. Zie, Ik ga boden tot vele vissers zenden, spreekt de HEERE, dat zij hen moeten opvissen. En daarna zend Ik boden tot vele jagers, dat die hen moeten opjagen van elke berg en van elke heuvel, en uit de kloven van de rotsen.* Deze verzen moeten ons helpen om de verlamming – die zich van de lezer meester kan maken – op te heffen. Die verzen helpen ons om over *de ballingschap* heen te kijken. Later bij de behandeling van dit hoofdstuk zullen we ontdekken dat de ballingschap inderdaad ook een rechtvaardig oordeel is over de zonde van Gods volk: Dit gebeurt er met de mensen die God verlaten en andere goden achterna lopen. Zo hoog neemt God dat op. Wie niet horen wil moet maar voelen. Ook hier zit iets goed in. Het moet de latere generaties van het Joodse volk maar ook ons – gelovigen uit de volken, die andere goden hadden – voor eens en voor altijd genezen van het idee dat er andere goden zijn naast Jahwe en dat wij weggelopen met onze ongehoorzaamheid. Maar voordat de ballingschap in al zijn hevigheid op ons af komt, is er eerst – heel kort – oog voor de toekomstige terugkeer uit de ballingschap.

De ballingschap

De terugkeer

Geen medeleven onder de mensen. Geen genade bij God.

Het thema wat God in Jeremia 16 aansnijdt valt niet gemakkelijk. Jeremia mag niet trouwen en zal dus ook geen kinderen hebben en dat is maar goed ook, want alles gaat verloren. Wat daarna komt is mogelijk nog heftiger. God verbiedt Jeremia zelfs om in vreugde en verdriet mee te leven met de familie en vrienden en de mensen van de kerk. Als er iets is wat in onze tijd behoort tot het GGD (Grootste Gemene Deler) van de gelovigen dan is dit het wel: het meeleven met elkaar in vreugde en verdriet. Dit hebben wij met elkaar gemeen. Natuurlijk er zijn ook kerkelijke verschillen: Er is met een ouderwetse rekenkundige term ook zo iets als het KGV (het Kleinste Gemene Veelvoud). Daarbij gaat het over zaken die je bij de een wel en bij de ander niet aantreft. Maar wees nu eerlijk: In elke kerk en zelfs in de maatschappij wordt het bijzonder gewaardeerd dat we *omzien naar elkaar*. Maar dat mag Jeremia dus niet langer van God. Hij mag niet verschijnen in een huis waar rouw is. Een rouwdienst mag hij niet bezoeken. Het condoleren van mensen is helemaal 'not-done' voor Jeremia. Dat wat wij toch wel het minste zouden vinden – van wat je voor iemand kan doen – wordt hem zelfs geweigerd. En dan hebben we het nog niet over het steunen van mensen die een vader of moeder of

kind moeten begraven. Jeremia mag beslist niet naar die mensen toe met een pannetje soep. Die mensen hebben soms zo'n verdriet dat hun hoofd totaal niet staat naar het klaarmaken van eten. Want dan moeten ze de deur uit. Naar de winkel om eten te kopen. Het leven staat voor hen een beetje stil. Ware het niet dat de buurt en de vrienden zeggen: 'Kom, eet wat. Drink wat.' Anders was het met die mensen niet meer goed gekomen. Maar Jeremia mag dat van de HEERE niet doen. *Jeremia 16:5-7 Want zo zegt de HEERE: U mag het huis van hem die een rouwmaaltijd houdt, niet binnengaan. U mag er niet heen gaan om rouw te bedrijven en u mag hun geen medeleven betuigen, want ik heb van dit volk – spreekt de HEERE – Mijn vrede, de goedertierenheid en de barmhartigheid weggenomen. Groten en kleinen zullen sterven in dit land. Zij zullen niet begraven worden. Er zal over hen geen rouw bedreven worden, men zal het lichaam niet kerven of zich voor hen kaal maken. Ook zal men geen brood voor hen breken vanwege de rouw, om iemand te troosten over een gestorvene, en men zal hun niet te drinken geven uit de troostbeker vanwege iemands vader of vanwege iemands moeder.* Ook mag hij geen *acte de présence* geven op een bruiloft. Waar wij het spreekwoord huldigen 'gedeelde vreugde is dubbele vreugde en gedeelde smart halve smart' blijft Jeremia zitten waar hij zit en hij verroert zich niet. Je ziet hem gewoon niet op begrafenissen. Bij huwelijken zul je hem tevergeefs zoeken. Dat is – daar hebben we het al eerder over gehad – ook wel weer een beetje in de lijn der dingen. Jeremia kwam met het oordeel. Hij werd gezien als een zwartkijker. Was hij wel op een begrafenis dan kregen de mensen het gevoel dat Jeremia dacht: 'Eigen schuld dikke bult.' Ze konden hem wel wegstaren. Als bliken konden doden dan was hij er al niet meer geweest. Om die reden zullen ze hem op een trouwpartij ook niet met blijdschap begroet hebben. 'Kijk wie we daar hebben? Jeremia! Nou daar zaten we echt op te wachten. Vrolijke jongen.' Nee, het ligt in de lijn der dingen – en het was misschien voor Jeremia zelfs wel bevrijdend – om er van God niet meer naar toe te hoeven. Maar het bleef gek. Als hij kwam keken ze hem raar aan. Toen hij niet kwam opdagen werd het hem verweten. Alsof hij geen gevoel had.

Jeremia kwam niet op een begrafenis

en ook niet op een huwelijk

Gerechtigheid en vrede

In de tijd van Jeremia is er zo'n grote kloof gegroeid tussen het volk en God dat Jeremia, de profeet van de HEERE zich feitelijk niet langer kan vertonen op plaatsen waar blijdschap en verdriet worden gedeeld. Ook in onze tijd merken we dat het soms heel lastig is om als mens mee te leven met familie en vrienden vanwege de diepgaande verschillen die gevoeld worden. In deze tijd legt men in de samenleving en ook in de kerk de vinger bij een pijnlijk punt: de onverdraagzaamheid. De verhoudingen lijken zich te verharderen. Mensen kunnen elkaar via de moderne media maar ook met brieven en opmerkingen buitengewoon hard raken. Ook in de kerk merkt men een zekere polarisatie die maar lastig te beheersen is. Toch moet de samenleving en de kerk ook eens naar zichzelf kijken. Het helpt wellicht wanneer men de hand in eigen boezem steekt. Het thema is *vrede*. Er zijn veel gevoelens van onvrede. *De vrede* tussen de mensen is soms

helemaal zoek. Mogelijk is het heilzaam ons de woorden van Jakobus te binnen te brengen. Jakobus wijst op de samenhang van vrede en gerechtigheid. Jakobus 3:18 *En de vrucht van de gerechtigheid wordt in vrede gezaaid voor hen die vrede stichten.* Het gevoel dringt zich op dat de verschillen te groot worden waardoor het niet langer mogelijk lijkt een verschil van inzicht of gevoelen, te overbruggen door de liefde. Zo heeft de maatschappij met veranderde wetgeving op het punt van abortus en euthanasie, maar ook met de legalisering van prostitutie en de gelijkschakeling van homo's en hetero's, de gerechtigheid die God van ons vraagt dermate diep aangetast dat het bijzonder lastig zal zijn de vrede te bewaren. Datzelfde geldt vermoedelijk ook van de kerk waar een liberaal homostandpunt feitelijk de vrijbrief geeft aan ieders individuele invulling van het woord 'christelijk'. Wanneer Bijbelse normen en waarden niet langer leidinggevend zijn en de gerechtigheid wordt verkwanseld, is de vrede ook ver te zoeken.

Geen clementie van God

We hebben nog niet alles gehaald uit het GGD van de kerk. Naast het onderlinge meeleven is er nog iets wat in elke kerk gehoord wordt. Het wordt niet alleen gehoord, maar zelfs toegezegd en met zegenende handen aan de gemeente geschonken: *De genade en de vrede en de barmhartigheid van God zij met u.* Hoe vaak horen we dit niet? Hoe vaak ontvangen we niet een zegen in deze of verwante bewoordingen? Daar komt nog bij dat veel predikanten er een handje van hebben de mooie en bemoedigende stukjes uit de Bijbel te vissen en die te lezen. Er zijn gelukkig ook kerken of kerkdiensten waarin wel een heel hoofdstuk gelezen wordt en een heel hoofdstuk wordt uitgelegd en verkondigd, maar het aantal van zulke diensten neemt eerder af dan toe. Wat ieder kerkmens toch wel meekrijgt is 'dat God genadig is en barmhartig en vol van vrede over hem of haar bewogen.' Zelfs als mensen weinig meenemen van een dienst hoor je ze zeggen: 'Ik heb in ieder geval de zegen meegekregen'. En dat is het nu net wat God bij monde van Jeremia terugneemt. God zegt: 'Ik trek mijn genade en barmhartigheid en vrede in. Ik doe het niet langer. Ik geef het niet meer aan Mijn volk.' Jeremia 16:5 *Want zo zegt de HEERE: U mag het huis van hem die een rouwmaaltijd houdt, niet binnengaan. U mag er niet heen gaan om rouw te bedrijven en u mag hun geen medeleven betuigen, want Ik heb van dit volk – spreekt de HEERE – Mijn vrede, de goedertierenheid en de barmhartigheid weggenomen.* Niet alleen wordt Jeremia verboden op begrafenissen te komen, maar die begrafenissen zullen er binnenkort ook helemaal niet meer zijn, want daar zal helemaal geen tijd meer voor zijn. Daar zullen geen mensen meer voor zijn. Zo groot zal het aantal mensen zijn dat gedood wordt door de honger en het zwaard dat er gewoon geen beginnen aan is. Het is een aangrijpende boodschap. Als het medeleven en het medelijden bij de mensen en bij God wegvalt, dan houdt alles op.

Ik ontnem dit volk mijn vriendschap, liefde en erbarmen – spreekt de HEERE –.

Die andere goden wilde je toch? Die kun je krijgen.

De boodschap – die voor Jeremia persoonlijk bedoeld lijkt – is toch ook voor het volk bestemd. Jeremia wekt niet de indruk dat de mensen hem vroegen naar zijn bijzonder opstelling; ‘Zeg waarom zien we jou nooit meer bij rouw en trouw?’ Is dat toeval? Nee, de HEERE gaat er vanuit dat Jeremia wat God hem persoonlijk meedeelde, doorgeeft aan het volk. Jeremia 16:10 *Maar het zal gebeuren wanneer u dit volk al deze woorden aanzegt .. Het is dus echt een – wat ze noemen – symbolische handeling. Jeremia’s opstelling – wegblijven bij huwelijk- en rouwbetoon – is onderdeel van zijn boodschap. Natuurlijk roept die boodschap wel een reactie op. Het is overigens geen nieuwe reactie. Hoe vaak heeft het volk al niet de vraag gesteld; ‘Wat doen wij verkeerd?’ 16:10 Maar het zal gebeuren wanneer u dit volk al deze woorden aanzegt, dat zij tegen u zullen zeggen: Waarom heeft de HEERE heel dit grote onheil over ons uitgesproken, wat is onze ongerechtigheid en wat is onze zonde waarmee wij tegen de HEERE, onze God, gezondigd hebben? Ze weten natuurlijk wel wat het antwoord is, maar ze voelen zichzelf totaal niet schuldig. Blijkbaar tillen ze niet zwaar aan de afgodsbeeldjes en altaartjes die je overal ziet. Het is normaal geworden. Hun ouders deden het en de ouders van hun ouders. Geduldig legt Jeremia nog maar eens uit dat daar het probleem ligt. Het mag dan zo zijn dat het probleem al bij hun voorouders begon maar de huidige generatie is medeverantwoordelijk. Ze weten heel goed dat God hier zwaar aan tilt maar ze piekeren er niet over iets te veranderen op dit punt. Jeremia 16:11-13 *Dan zult u tegen hen zeggen: Omdat uw vaders Mij hebben verlaten, spreekt de HEERE, en andere goden achterna zijn gegaan en die hebben gediend en zich voor hen hebben gebogen. Mij echter hebben zij verlaten en zij hebben Mijn wet niet in acht genomen. Wat u betreft, u hebt meer kwaad gedaan dan uw vaders, want zie, ieder van u gaat zijn eigen verharde, boosaardige hart achterna door niet naar Mij te luisteren. Daarom zal Ik u uit dit land wegwerpen naar een land dat u niet gekend hebt, u evenmin als uw vaders. Daar zult u dan dag en nacht andere goden dienen, omdat Ik u geen genade zal bewijzen.* De straf liegt er niet om. God straft op een manier die we vaker bij de HEERE zien. Men wil zo graag afgoden dienen. Nou, daar weet de HEERE wel wat op. Hij verdrijft zijn volk uit hun eigen land. Ze zullen de hele dag niets anders zien en horen dan het gedoe met andere goden en ze zullen er zelf vermoedelijk ook aan mee moeten doen. God wrijft Zijn volk met de neus door hun eigen afval. God doet dit net zo lang totdat ze voorgoed genezen zijn van de andere goden en bidden om daarvan alstublieft bevrijd te worden.*

Afgodendienst

Een lichtstraal in de duisternis

Nu komen we bij die tekst waar vooruitgegrepen wordt op de terugkeer van de Joodse ballingen naar het land van herkomst. Jeremia 16:14,15 *Daarom, zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat er niet meer gezegd zal worden: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land Egypte geleid heeft, maar: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land in het noorden en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had, geleid heeft. Ik zal hen terugbrengen in hun land, dat Ik hun vaders gegeven heb.* Het lijkt een vrij ingewikkeld karwei om mensen die – verstrooid zijn over de hele wereld – overal weer te vinden en terug te brengen naar het land van herkomst. Dat is een daad met een grotere impact dan een heel volk van de ene plek naar de andere te brengen. De geleerden hebben ontdekt dat deze twee verzen weggelopen lijken uit Jeremia 23. Ze zijn vermoedelijk letterlijk overgenomen uit Jeremia 23:7,8. Hoe geleerd men ook is, het blijft speculeren. Een mens kan zichzelf per slot van rekening ook herhalen. Maar ook – als het waar mocht zijn – wat is het probleem? Het heeft de HEERE goed gedacht om deze verzen op deze plaats in dit hoofdstuk op te nemen. Dit hoofdstuk en dit hele boek Jeremia is door de Joodse gezagsdragers in het jaar 100 na Chr. in de Joodse plaats Jamnia tot canon verheven. En – wat ook niet onbelangrijk is – de kerk heeft de Oudtestamentische canon van de Joodse gemeenschap overgenomen. Dit is het Woord van God. We kunnen niet anders dan blij verrast kennisnemen van de lichtstraal die over dit inktzwarte hoofdstuk valt en iets van de hoopvolle toekomst voor Israël laat zien.

Lichtstraal in de duisternis

Het mag langer duren dan verwacht, maar God doet wat Hij zegt: Hetzij negatief of positief.

Jeremia 16:14,15 helpt om het zware oordeel van God over de afgodendienst van Zijn volk Israël te aanvaarden. Het is hiermee voor eens en voor altijd duidelijk geworden dat God – wanneer Hij een belofte doet of een bedreiging uit – deze ook uitvoert. In Israël werd er gewoon gelachen om de dreigementen van de profeet. Ze wuifden de dreigementen van God met een wegwerp gebaar weg. En dat terwijl het Noordrijk al in ballingschap was en ze dus beter zouden kunnen weten. Wat bezielde die mensen? Ze konden gewoon niet geloven dat God Zijn eigen huis en zijn eigen plaats zou verwoesten. Ook al werd er al eeuwen gedreigd. Ze waren een beetje murw geslagen. Ze hoorden de helft niet. Het ging het ene oor in en het andere uit. Ze riepen – misschien net als de critici waar Petrus op doelt – wanneer gebeurt er nou eens wat? 2 Petrus 3:3,4 *Dit moet u allereerst weten, dat er in het laatste der dagen spotters zullen komen, die naar hun eigen begeerten zullen wandelen en zeggen: Waar is de belofte van Zijn komst? Want vanaf de dag dat de vaderen ontslapen zijn, blijven alle dingen zoals vanaf het begin van de schepping.* Het oordeel van God is een realiteit waarmee we ernstig rekening moeten houden. Het feit dat God geduldig is en niet wil dat iemand ten onrechte aan de verkeerde kant van het heil komt, moet ons niet verleiden om te denken dat het allemaal zo'n vaart niet zal lopen. Het oordeel komt. Het mag mogelijk onduidelijk zijn wanneer het gebeurt, maar niet dat het zal geschieden en dat het meedogenloos is voor alle mensen die aan de verkeerde kant bleven staan. 'Zo kennen we God niet', zullen veel mensen zeggen. Nee, maar als u God zo niet kent dan hebt u de Bijbel niet goed gelezen, want God heeft al veel eerder de wereld veroordeeld zoals bij Noach en bij Sodom en Gomorra en bij de volken van Kanaän – toen het volk Israël Gods oordeel voltrok en bezit nam van het land – en bij de ballingschap van Israël. Toen hebben we God op een manier leren kennen die er niet om liegt. 'Vreselijk is het te vallen in de handen van de levende God.' Dat is de les van deze geschiedenis. Het kan zijn dat we – juist omdat we weten dat God een nieuwe bladzijde zal opslaan na het oordeel over Israël – open staan voor het oordeel. Een ding weten we nu en moeten we niet meer vergeten: God doet wat Hij zegt, positief of negatief. Het mag een tijd duren, maar het gaat gebeuren. Van uitstel komt geen afstel. Daar komt nog iets bij: de hevigheid, de niets en niemand ontziende hevigheid van het oordeel. Wat dat betreft zijn de volgende verzen tekenend.

Het oordeel van God

De eerste vrucht van het oordeel

Er zijn natuurlijk altijd mensen die denken ‘Tegen de tijd dat het oordeel komt, ben ik weg.’ Niemand vindt mij. Ik zit op het vliegtuig. Ik zit hoog en droog in de bergen in mijn huisje in Verwegistan. Zo hebben ook in Israël mensen gespeculeerd over de mogelijkheden van een ontsnapping. Sterker, feitelijk heeft men in 586 v Chr. geprobeerd uit te breken uit Jeruzalem en een veilig heenkomen te vinden in de bergen. Tevergeefs trouwens. Voordat iemand op dat idee komt is God daar met een ontmoedigende boodschap. ‘Ik weet je te vinden’, zegt de HEERE. God is *als een visser*. De vissen schieten weg en zoeken een veilig heenkomen. Maar deze visser weet ze overal te vinden. God is *als een jager*. De dieren mogen een vluchtroute kiezen tegen de rotsen omhoog, maar de jager is geduldig. Hij kan ook klimmen. Hij weet ze te vinden in de rotskloven en grotten. Die boodschap geeft God vooraf als een ontmoediging. Jeremia 16:16,17 *Zie, Ik ga boden tot vele vissers zenden, spreekt de HEERE, dat zij hen moeten opvissen. En daarna zend Ik boden tot vele jagers, dat die hen moeten opjagen van elke berg en van elke heuvel, en uit de kloven van de rotsen. Want Mijn ogen zijn gevestigd op al hun wegen. Ze zijn voor Mijn aangezicht niet verborgen en hun ongerechtigheid kan zich niet voor Mijn ogen verhullen.* Mensen met een groot hart voor het volk Israël passen de tekst van de vissers en de jagers ook toe op de terugkeer van het volk naar het land van herkomst. *De terugkeer* is zeker een belofte van God in dit hoofdstuk. Wanneer wij beseffen dat God in Zijn goedheid bij de terugkeer Zijn boosheid bij de ballingschap zal overtreffen, lijkt het mij geoorloofd deze tekst ook op de terugkeer te betrekken. Maar het gaat in de eerste plaats om het oordeel. Het zal niemand ontgaan dat Gods toorn zich richt op de verering van andere goden. Het is niet eenmaal maar bij herhaling dat deze zonde wordt genoemd. Jeremia 16:18 *Ik zal eerst hun ongerechtigheid en hun zonde dubbel vergelden, omdat zij Mijn land ontheiligd hebben: zij hebben Mijn eigendom met de dode lichamen van hun afschuwelijke afgoden en hun gruweldaden vervuld.* Een van de meest weerzinwekkende woorden die het Hebreeuws rijk is wordt voor de afgoden gebruik: *gruwelen*. Verder kan de HEERE ook hier Zijn ergernis niet voor Zich houden over zoveel domheid van Zijn volk. Die afgoden zijn gewoon dode dingen. Hoe kan Zijn volk Hem, de levende God inruilen voor goden waar geen leven inzit? Aan het eind van Jeremia 16 wordt duidelijk dat God voor zijn volk in die tijd geen God van vrede en barmhartigheid is. Maar voor degene die Hem belijdt als enige God en HEERE is God wel degelijk – ook in die tijd – een toevlucht en een burcht. Mensen als Jeremia hoeven niet bang te zijn in tijd van het oordeel. Jeremia bidt in Jeremia 16:19 *HEERE, mijn kracht en mijn burcht, mijn toevlucht op de dag van de benauwdheid.* De God van Israël laat de zonde niet over zijn kant gaan. Hij komt met het oordeel. Dat is de eerste vrucht van het oordeel.

Ik laat vissers komen om hen te vangen – spreekt de HEERE –, en daarna laat ik jagers komen.

De tweede vrucht van het oordeel

Vervolgens noemt Jeremia de tweede vrucht van het oordeel. De eerste is die van het rechtvaardige straf voor de zonde. God laat Zich in het oordeel kennen als de God waar we van op aan kunnen. Het zit God bijzonder hoog dat het volk Hem verlaten heeft en dat ze Zijn gebod hebben overtreden. De straf heeft een subjectieve en objectieve reden. Jeremia 16:11 *Mij echter hebben zij verlaten en zij hebben Mijn wet niet in acht genomen, zegt de HEERE.* Overtreding van het eerste gebod is niet hetzelfde als God verlaten. Overtreding heeft iets objectiefs. God zei: 'Tot hier en niet verder: Geen andere goden.' Als de mensen die stap toch nemen gaan ze een grens over die God ons stelt in het gebod. Maar er zit ook iets subjectiefs in, emotie. Israël heeft God verlaten. Ze zijn bij Hem weggegaan. De persoonlijke en liefdevolle band die zijn kracht vond in de onderlinge trouw werd verbroken. Israël verliet zijn God. Ze hadden andere goden liever dan hun eigen God. Ze lieten de HEERE in de steek. *Ze hebben niet alleen mijn gebod overtreden, maar Mij ook verlaten, zegt de HEERE.* Zoals een vrouw de echtbreuk van haar man niet alleen ziet als een overtreding van het zevende gebod, maar het voelt ook als een grote vernedering en met een diep geschokt vertrouwen, zo voelt de HEERE dat net zo. We doen er goed aan Gods wet ernstig te nemen en ons leven daarnaar te richten, want overtreders van de wet lopen het oordeel tegemoet. We moeten ons ook realiseren 'dat God ook gevoel heeft' en dat Zijn gekrenkte liefde zich omzet in toorn. We kunnen niet zomaar breken met ons geloof en net doen alsof er niets aan de hand is. Wie dat doet mist elk realiteitsbesef. Wee de mens die Gods hart heeft gebroken. De tweede vrucht is dat het volk Israël en de hele wereld door dit vonnis voor eens en voor altijd weten dat er maar één God is en dat is de HEERE. Er zal een groot getuigenis van uitgaan naar alle volken op de hele wereld. Het zal die volken een volstrekt ander idee geven van de goden die ze tot op dat moment achternaliepen. Jeremia 16:19-21 *HEERE, mijn kracht en mijn burcht, mijn toevlucht op de dag van de benauwdheid, tot U zullen de heidenvolken komen van de einden der aarde, en zeggen: Onze vaders hebben enkel leugen in erfelijk bezit gekregen, en nietige dingen, niets ervan is van nut. Zou een mens zich goden maken? Dat zijn toch geen goden! Daarom, zie, Ik doe hen erkennen, deze keer doe Ik hen Mijn hand en Mijn macht erkennen. Dan zullen zij weten dat Mijn Naam HEERE is.* Het feit dat God Zijn volk Israël door middel van de ballingschap afrekent op afgodendienst – en later weer terugbrengt naar het land van herkomst en een nieuwe relatie met hen aangaat – werpt een bijzonder licht op God. Hij accepteert het niet dat mensen naast Hem een andere god aanbidden of dienen. Het Oude Testament is niet komen te vervallen nu het Nieuwe Testament er is. Het Oude Testament leert ons belangrijke levenslessen. Het Oude Verbond bewijst het faillissement van de menselijke

existentie. De geschiedenis van het Joodse volk maakt voor eens en altijd – en voor alle mensen – duidelijk dat wij niet alleen zonden doen, maar dat we verloren liggen/lagen in schuld. We kunnen blijkbaar niet uit eigen kracht opstaan uit het moeras van de zonde. God moet onze hand grijpen om ons er uit te trekken. Zo leert het OT ons onze verlorenheid in schuld, de realiteit en de hevigheid van Gods oordeel en Gods woede over de mensen die Hem – de enige en de levende God – verlaten en andere stomme en dode goden achterna lopen.

Joden in de diaspora

